

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ КАРТОПЛЯРСТВА В УКРАЇНІ

Борденюк О.В., кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільно-правових дисциплін Чернівецького юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»

Bordenyuk O. PROSPECTS AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF THE POTATO INDUSTRY IN UKRAINE

Анотація. Проведено дослідження стану розвитку галузі картоплярства в Україні. Визначено основні проблеми та причини низького рівня експорту картоплі та методи їх подолання.

Ключові слова: картоплярство, картопля, експорт, гармонізація законодавства.

Annotation. A study of the state of development of the potato industry in Ukraine. The main problems and reasons for the low level of potato exports and methods to overcome them are identified.

Key words: potato growing, potato, export, harmonization of legislation.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Із входженням України до ринкових систем європейського співтовариства виникає потреба у підвищенні вітчизняної конкурентоспроможності сільськогосподарської галузі, зокрема, картоплярства.

Згідно з резолюцією ООН картопля визнана культурою, яка відіграє важливу роль у боротьбі з бідністю у всьому світі. Всього займаються вирощуванням картоплі близько 150 країн світу в найрізноманітніших ґрунтовокліматичних зонах. Основна частина світового виробництва припадає на Європу – 13 млн га, що становить 72 % площ під картоплею. [1]

Однією з основних проблем в організації сучасного виробництва картоплі в Україні та її експорту є недостатній рівень його механізації у багатьох господарствах, а також вирішення питань щодо гармонізації європейських та українських стандартів щодо картоплі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання про проблеми розвитку галузі картоплярства в Україні досліджувались такими вченими як, Фурдига М.М., Бондарчук А.А., Сігарьова Д.Д., Осипчук А.А., Тактаєв Б.А., Чабанов А.С. та іншими науковцями.

Мета дослідження полягає у пошуку організаційно-правових засад вирішення проблем розвитку картоплярства на сучасному етапі для підвищення ефективності виробництва та зайняття стійких позицій галузі на внутрішньому і міжнародному ринках.

Виклад основного матеріалу. Галузь картоплярства, навіть незважаючи на всі фінансові та інші труднощі, являється одним з основних сегментів українського аграрного виробництва, однак Україна майже не експортує картоплю, велика частина врожаю картоплі гине кожний рік від шкідників, хвороб та в результаті поганого зберігання. Головними причинами низького рівня експорту з країни є зосередження цього виробництва в приватних господарствах населення, що не дає можливості сформуванню таких обсягів продажу, які були б привабливі для іноземних оптових покупців, також до таких причин можна віднести і низький товарний вигляд, який існує через не розвинуті сучасні технології на цьому етапі і як наслідок, обмежені потужності із сортування та пакування. І насамперед, основною перешкодою, яка стоїть перед експортуванням картоплі до країн Європи є недосконале законодавство з регулювання експортних операцій з продукцією та системи сертифікації господарств, світових стандартів якості та норм безпеки продуктів харчування. Нині на ринку є лише кілька компаній, які займаються сертифікацією вітчизняних сільгоспвиробників, але вони приватні, працюють на іноземному капіталі й на замовлення певних іноземних компаній.

Картоплю в Україні вирощують в усіх ґрунтово-кліматичних зонах. Основні посіви її розміщені в зонах Полісся (близько 60%) та Лісостепу (30%). Природні умови України сприятливі для вирощування в зоні Полісся та Лісостепу по 200-400 ц/га бульб. Середня врожайність бульб у сприятливі роки досягає 125-130 ц/га, а в приватному секторі, на присадибних ділянках – 200-300 ц/га. [2]

Робота щодо гармонізації європейських та українських стандартів щодо картоплі ведеться в рамках взятих нашою країною зобов'язань перед ЄС, проте Українська картопля програє європейській в якості і по ціні навряд чи може конкурувати.

На сьогодні загальною тенденцією у світовому картоплярстві є широке використання високопродуктивних машин, у тому числі самохідних комбайнів, енергонасичених тракторів, великовантажних транспортних засобів та ін. Одночасно звертається серйозна увага на використання досягнень селекції, дбайливе ставлення до бульб та зменшення механічного впливу на них. У Європі в результаті змін, що відбуваються в економіці й організації виробництва картоплі, посилюється спеціалізація господарств, простежується тенденція до їх концентрації.

У науковому вивченні і в сільськогосподарській роботі картоплярства велике значення також мають умови вирощування сортових ресурсів культури. При виборі сорту не можна зневажливо ставитися до рекомендацій щодо зони вирощування. За розробки оптимального розміщення сорту, окрім дії лімітуючих факторів середовища, визначними є оцінка і облік їхньої гомеостатичності та пластичності. Екологічна пластичність сорту дає змогу вирішити питання функціонального його призначення: вирощувати в зоні зі сталими лімітами ґрунтово-кліматичних параметрів або за умов інтенсивного землеробства [3]

У сезоні 2018 Європа постраждала від надзвичайної посухи. Європейськими картоплярами було недоотримано 30% від планового врожаю картоплі. В Європі, вперше за декілька десятиріч, виник картопляний дефіцит, через суттєве недоотримання врожаю картоплі, якої вистачало лише для задоволення потреб внутрішнього ринку. На Євразійському континенті лише дві країни могли похвалитися гарним врожаєм картоплі – Україна та Білорусь. Українська асоціація виробників картоплі отримала низку замовлень на поставку картоплі від трейдерів із Македонії, Албанії, Хорватії, Сербії, Болгарії, Польщі, країн Балтії, Туреччини та низки африканських держав, однак, через відсутність розробленого механізму транзиту української картоплі до європейських не-ЄС-країн, компанії-учасники УАВК не змогли забезпечити виконання цих запитів. [4]

Проблеми гармонізації європейських та українських стандартів щодо картоплі виявляються в тому, що українські картоплярі, не готові повністю приймати умови, які містяться в європейському законодавстві з огляду на специфіку вітчизняних природно-кліматичних умов.

Урахування думки українських науковців і виробників ніяким чином не погіршить стосунки України та ЄС, а навпаки продемонструє нашу готовність і надалі дотримуватися доволі жорстких стандартів до насінневої картоплі, які наразі в Україні є суттєво суворішими, ніж європейські. Українські картоплярі не вважають за прийнятне понижати вимоги до насінневої картоплі, щоб не опустити агрономічний рівень фахових господарств. Прискіпливість до якості українського та імпортованого насіння картоплі – одна із головних складових виробництва якісного товару, який, буде гідним потрапити на європейський ринок.[5]

Висновки. Основними проблемами у галузі картоплярства на сьогодні є: обмежений сортовий набір; низький рівень рентабельності вирощування картоплі; низька інвестиційна привабливість країни для розвитку переробки картоплі; відсутність можливостей переробки продукції.

Експорт картоплі залишається незначним порівняно до загального виробництва, оскільки нові вимоги щодо гармонізації європейського та українського законодавства в галузі картоплярства зменшили ринок для реалізації української картоплі.

Вирішенням даних питань, повинний стати розроблений механізм транзиту української картоплі до європейських не-ЄС-країн, а також адаптувати європейські вимоги щодо експорту картоплі до вітчизняних реалій.

Список використаних джерел

1. Фурдига М.М. Нові напрямки селекції картоплі. *Картоплярство України*. 2010. № 1-2 (18-19). С.4-8.
2. Газета підприємців АПК «Агробізнес сьогодні». URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/216-perspektyvy-druhoho-khliba.html>
3. Рудник-Іващенко О. І. Значення сорту у реалізації продуктивного потенціалу культури. *Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин*. К., 2012. №1. С. 10 — 13.
4. Комплексний інформаційний сервіс для професіоналів аграрного бізнесу «Suvar». URL:https://info.shuvar.com/news/3709/Yevrokomisiya-vidmovyla-u-vidkrytti-svoho-rynku-dlya-realizatsiyi-ukrayinskoyi-kartopli?fbclid=IwAR1h2OkJ1bNQUx-InRMe5c2Bkh0GeiQZCe8ZDCVqOMDd73SIh_47oeXZ_Dc
5. Всеукраїнський діловий журнал "Аграрний тиждень. Україна". URL: <https://a7d.com.ua/novini/41168-v-ukrayin-standarti-kartopl-hochut-nabliziti-do-yevropeyskih.html>

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАРАНТІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Гансецька Е.В., юрист

Gansetska E. THE PROBLEMS REGARDING THE INSTITUTIONAL PROVISION OF HEALTHCARE RIGHTS REALIZATION

Анотація. Статтю присвячено проблематиці виникнення і захисту прав на охорону здоров'я та медичну допомогу, а також їх забезпечення на загальнодержавному та локальному рівні. Розглянуто інституційні засади забезпечення механізму реалізації гарантій, визначених в Конституції України та інших нормативно-правових актах.

Ключові слова: охорона здоров'я, медична допомога, гарантії, механізм реалізації, Конституція України.

Abstract. The article focuses on issues of emergence and protection of health rights and rights of medical care, their provision at the national and local level. It reviews the institutional foundations ensuring the mechanism of guarantee realization, which are defined in the Constitution of Ukraine and other legal acts.

One of the priority areas of legal protection is the guarantee of the right to health care. It is considered that the health of every citizen is a higher social value, and the health of all people is the basis of national security of the country. Describing the provisions of the Constitution of Ukraine, we should emphasize that the protection of human life is a direct duty of the country. The state provides conditions for effective and affordable health care for all citizens. But there is a logic question: how effective is the mechanism of implementing healths rights today and how this right is protected. According to constitutional foundations everyone has the right to protect his life and health, life and health of other people from illegal encroachment and the right to health, medical care and health insurance. Similar rules are in the Civil Code of Ukraine, including the right to protection of an individual's health. These provisions are guarantees, which also are means of protecting the rights of the Ukrainian people in the field of health and life.

However, in these warranty provisions there is no obvious indication to the specific order of their implementation and the ways in which the fixed norm can be implemented in practice. Therefore there is a need to study European and international sources that set standards that are important for Ukraine's health care. Institutional provision of healthcare guarantees suggests availability of organizational and legal structures aimed at regulating activities to protect human and civil rights. There are two basic levels of functioning of such organizational and legal structures: national and local levels.

Based on this topic analysis it is proposed to develop and implement a mechanism for implementing healthcare rights as part of structural cooperation and international cooperation. Also, special attention is required to the material component of the protection of citizens with the possibility of improving the sanitary culture of the population. The next step for the further development of Ukraine as a social state should be reviewing of the existing organizational and legal structure of healthcare at the national and local levels.

Key words: protection of health, medical care, guarantee, mechanism of realization, Constitution of Ukraine.